

ЗАМАНЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКСАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Кенгеш

Культураны болумуну эмда айныууну магарларыны юсюнден ачыкъ сёлешу

Тонене Нальчикде Мальбахов атлы миллет библиотеказы улуу залында КъМР-ни Башчысыны къуллугун божжалы халда толтурган Казбек Коков республикада культурада ишленгеле бла тобешгенди. Ары район администрациялары маданият бёномлерини таматарлары, жазы-

ётдоре, жамауатха алай къуллук этеди. Къабарты-Малксарда аны айныыр жаны бла кеп турлю программала бардыла. Театрда, адабиятта, сурат этюде, жыр-төпсеуе жаны бла да бизге ишлерин иги билген адамла керекдиле. Миллет культурабызга алай кадрла хазырлау, фах-

Валерьевичге испас этип, аны атасы алгын тохтадырган төрелени жангырхана къуангын билдиргенди. Андан сора да, ол китатханда этилген иги ишлени юслеринден айтханды: былтыр анда 350 мероприятие бардырылганды, ол а белгиленген мардадан иги да асламды.

Зумакуланы Танзила бла Герман Паштов.

учула, художникле, архитекторла, жырчыла, театрлары артистлери, искусство школада ишленгелени къвууу келгендиле.

Жыйылыну Казбек Валерьевич кеси ачканды. Ызы бла жашуула культураны бийик магана-сыны, борчаларны юслеринден айтханды. «Маданият - жашууну алгга элтген кючю. Ол, тин хазнабызы бир төлюден бирине

мулу жаш адамлагга билекилик этиу - бизни борчубузду», - деп, республиканы оюнуосу кёчю айланган маданият араланы, электрон библиотекалары оюуларды да этилгилени юсюнден билдиргенди.

Библиотеканы таматарсы Анатолий Емұзов кесини, анда ишленгелени, ары жорюген алты минг окъучуну да атларын Казбек

Белгиле режиссёр, НОТР «Нальчик» телевиденияны башчысы Владимир Вороков бла КъМР-ни Композиторларыны союзуу председатели Джаррил Жаула бизни халкылазъ миллет культураны айныуу не магана тутханыны юсюнден сёлешгендиле.

КъМР-ни, КъЧР-ни да халкъ поэты Зумакуланы Танзила бу къатыш кезиде культурага эс белгени ючюн Казбек Валерьевичге ырызлыгын айтханды. Ол да, атасыча, төгергине республикага хайыр келтирик адамлары жыйгыныны ырызды болганын да билдиргенди.

Элбурс район администрацияны культура бёлюмюне таматарсы Толгураланы Жаннет алада халны, жангы программалазъ къатышханларыны, аланы юслери бла алазъа къолай да келгенин билдиргенди. Аланы къайгысы этдирген жаланда эпледе культура мекиллада ишленгелени саны аз болганыды. «Ала асламында юч адамдыла - юйретгени да, молк ишчиле да. Ол жанына къарарыгызы тилемме», - дегенди ол.

КъМР-ни Жазуучуларыны союзуу правлинини таматарсы Белпайланы Муталип белгиле

адамлары юбилейлерин этдоруно проблемаларын кётюргенди, Алим Кешоковну ююнде музей къурауну юсюнден да оюун айтханды.

Тёбен Куркужинде Кипов атлы искусство школну директору Рита Кужева, кеси этген тинтуилеге кёре, республиканы элдеринде быллай школлада окъуганлары саны азды. Ала белгиленгенден жаланда алты процентин толтурдыла. Бир-бир эпледе алай школ жокбуды.

Жыйылында дагында РФСОР-ни халкъ артисти Наталья Гасташева, КъМР-ни Художниклерини союзуу председатели Геннадий Темирканов, республиканы Архитекторларыны союзуу таматарсы Сергей Логоватский эми башкала сёлешгендиле эмда республиканы атын иги бла айтдыр ючюн, хар бири къаруларын, фахмуларын да аймак ююришриклерине ышандыргандыла.

Ахырында Казбек Коков, быллай тобешиле мууу бла чекленмесликерин, алазъа айттыркъ, этерик зат да кеп болганын чертип, келгенлеге ырызлыгын билдиргенди.

МУСУКАЛАНЫ САКИНАТ. Суратланы Ю.ВЕРНИКОВСКАЯ алганды.

Къабарты-Малксар Республиканы Парламентини алтынчы чакъырылыуна депутатла айыруу

2019 жылны 8 сентябри

Жопугуу

Ич туризмни ёсююне къайгыры

Жаш төлюно ишлери жаны бла Федерал агентствону «Россейни маршрутлары» деген проектини баш борчу - Россей Федерацияда ич туризмин айнытырғады. Кеп болмай аны бла байламлы биринчи экспедиция бардырылганды. Аны магванасы поход жолланы кёбейтирге, миллетлени араларында байламлыкларыны кючюрге эм саулал Шимал Кавказны куроортларыны атларын айтдырғады.

Экспедицияга Къабарты-Малксардан, Кырчаан-Черкесден эм Ставропол крайдан 25 блогер, журналист эмда башкала къатышхандыла. Ала, РФ-ни Президентини СКФО-да толур эркинликке келечиси Александр Матовников бла тобешип, туризмин айнытыру юсюнден сёлешгендиле.

Ол санда жашуу юрюген жангы маршрутланы салынуу, унутулганларын къайтарынуу, куроортланы къурулушун бардыруу, Шимал Кавказдан Кырчаан тенизге жол ачынуу юсюн-

ден айтхандыла. Бу жаны бла блогерле да уллу къошумчулык этериклеги белгиленгенди. Экспедицияны келечилери «Машук» лагеринде да болгандыла, туризм бла байламлы проектлеге да къатышхандыла. Экинчи кюн Бермамытта тангга тобеп, тау белтеде скейтледе учкандыла, кече уа Минги тауну жупдузул кёчюн суратха алгандыла.

Туризмни айнытыу кыралга, регионга эмда уллу магвананы тутады. Бу жаны бла кырал бек байды. Кавказны сейир табылгаты уа анга энци къыймет къошды, - дегенди экспедицияны келечиси Мария Мамаева.

Быйыл кюз артында Москвада, Кавказга аталып, кёрмюч этериди. Анда экспедицияны кезуондо тошюрюлген суратла, фильмле да кёрюстюлюкюде.

МАГОМЕТЛАНЫ СУЛЕЙМАН. Суратла: Александр Матовников (ортада) жаш төлю бла тобешкен кезиде.

ЖЫЙЫЛУ

Айырыулагга хазырлануу чырмаусуз, законнга кёре барады

Къабарты-Малксар Республиканы Парламентини алтынчы чакъырылыуна депутатланы сайлауа хазырлануу барганы бла байламлы республиканы Айыруу комиссиясы Россейни Ара айыруу комиссиясыны (ЦИК) членни юридикский илмулары доктору Евгений Колошин келгенди. Ол регионда политика партиялары башчылары бла тобешгенди.

КъМР-ни Айыруу комиссиясыны башчысы Вячеслав Гөшев бек алгга Евгений Ивановични партиялары башчылары бла танышдырғанды. Ол а, талай заманы бизни республика бла ишленгени билдире, ЦИК анди болук айырыула бла артыкъ байламлы болмаганын белгилегенди. Ала толусулай субъектлени кесини ачасына бардырылганды, аланы этдоруно ючюн жержерин айыруу комиссия жууялыды.

Алай эсе да, ЦИК къыралны къалайында да адамлары айыруу эркинликлери къалай сакъланганларына къарайды. Мен билгенден, бусагында сизде, къоншуларыгызга

ушамай, айырыула аллы иш чырмаусуз барады. Чурумла чыккыса, Москва аланы кетериуге къатыштырғанды, - дегенди.

Ызы бла партиялары башчылары алада хазырлануу не халда болганын билдиргендиле. «РФ-ни Коммунист партиясыны республикалы бёлюмюне таматарсы Борис Паштов айырыула бла байламлы уллу иш тамамланганын, тыйгычыла болмаганынларын чертгенди. «Бизден 111 кандидат бар эди, документлени жарашдыралмай, сёз ючюн, эрте банкда счёт ачып, жабарга уа унутуу, талайы кетгенди. Чыкканын жангылычланы заманында тозетирге керешгенбиз».

«Единая Россияны» регион исполкомуну таматарсы Дмитрий Парафилов айтханды, аланы 118 кандидатыннан 115-си эсепге тобешиле, ючюно айырыуладан чыккандыла. «Муртыбиз - Парламентде болганын жерлерибизни санын кёбейтирге. Бу айырыулары жетишимли, башха партиялары келе-

чилерине да хурмет эти, этдоруорбюз деп ышанам», - дегенди ол.

«Зелёныне» экология партияны регион бёлюмюне башчысы Сафарбий Шхагапов аланы бритаулары бек керек болганын белгилегенди. «Партиябизга 51 адам киреди, ала, анд 25 проценти экология, табылгаты байлыклары

Владимир Безгодько бла кеп болмай къураулган «Гражданская Платформа» политика партияны регион исполкомуну таматарсы Аслан Афаунов да, республиканы Айыруу комиссиясыны жанындан битер керекли информация, консультация болушукну алганыларын айта, алада хазырлануу тыймылсызча барганын билдиргендиле.

Жыйылыну ахырында Евгений Колошин айырыулары юсюнден законодательство къыйын болганын, ол дайым төрленгенлей турганын эсертгенди. Субъектлени талайында кандидатла бир бирлерин содде бергендерин, къатышта бла байламлы иш да кеп заманын алганын айтханды. Аны хатасындан граждандыла аз эс бёлюнеди, сизде алай болмаганы къуандырды, дегенди.

КУЛЬБАЛАНЫ ЗУЛЬФИЯ. Сурат авторнуду.

Жазылыу-2019

Окъучуларыбызны санына къошулады

Хурметли жамауат!

Бир-бир адамла керти сылтауда бла «Заманнга» алты айгга жазылдымал къаладыла. Артау ала ол халны тозетиле. Сёз ючюн, августда окъучуларыбызны санына, къуанчха, отуз адам къошулганды.

Аны не ючюн айтабыз? Сиз, багылы шүёхла, алыкъын газетибизге жазыламаганы эсегиз, августу 27 дерби бу ишини тамамласагызы, аны 1 сентябрден алып, окъуу турурга онг табаркысыз.

Жазылууну төрт айгга багысы - 464 сом 20 капек.

Бизин индексибиз - 51532

ТАПЛАНДЫРУУ

Орамла айбатланадыла

Быйыл Нальчикде «Къоркуузуз эм тынгылы автомобиль жолла» деген миллет проектни чеклеринде жылы ахырына дери узланы 15 километри чакълысына тынгылы ремонт этилдики. Анга къырал бюджетден 580 миллион сом бёлюнорюкю, ол санда 48 миллион республикандан.

Тынгылы ремонт бардырылкъ объекте Киров орам да киреди. Аны тозурагыны машиналада жорюгенени эрттен бер жорытады. Жукук заманда уа мында талпандыруу ишле башталды. Ала Атажукинден Идаров орамга дери бардырылкъды.

Нальчик шахарны администрациясы ЖКХ эм тап-

дыруу жаны бла управленины таматарсыны къуллугун толтурган Руслан Афашаго билдиргенге кёре, жолну 5,5 километри чакълысына асфальт салыныркъды, тротуарла жангыртылкъдыла, жауун суула саркъыра ызла къураулкъдыла, чыракъла орнатылкъдыла эм төгерек баш да жашилдендирилдики. Ол жумушла барысы да бирге тамамлана барлыккъдыла.

Быйыл бу иштеге 240 миллион сом берилгенди. Саулал айтханды, «Къоркуузуз эм тынгылы автомобиль жолла» деген проектни чеклеринде республика 2,5 миллиард сом алыкъды.

КУРДАНЛАНЫ СУЛЕЙМАН.

ЖАЙ ШКОЛ

Баш борч - жаш тѐлюню бирикдириу, арабызда шуѐхлукъну кючлендириу

Билдиргенибизча, Къабарты-Малкъар кырал университетде «Халкъларыны шуѐхлукъларыны тамыры - бизни тарыхыбызда» деген халкъла аралы жай школ ачылганды. Анга Россейни тюрюлю-тюрюлю регионларындан, бир-бир тыш кыралладан да биттеу да 14 команда келгенди.

Проекти авторларын бла жай школуну ишине кыатышканы КъМР-де баш федерал инспектор Евгений Ткачев алгашылганды. Ол бу ишине бек маъналыгъа санагъанды. Ол оком этгенден, Былтыр тѐбешюрде кѣп жаш адамлары бирикдириле, алгаш бахшалы адет-тѐлерин билдире эмда шуѐхла табаргъа да болушдыла.

КъМР-ни Башчысы кен-

оштестону институтлары бла байламлыкъла кырау эмда миллетлени ишери жаны бла министр Аноз Курашинов, республикада жашагъан миллетлени маданият араларыны башчылары да кышулгандыла, орус авторлары чыгармаларын окургъа, билдирге да чакыргъандыла.

Къзахстанда кырал педагогика университети орус тилден бла литературадан кафедрасыны доценти Валехан Абдыханов, Брест шахарда Пушкин атлы кырал университети физика кафедрасыны доценти Татьяна Сенъевич, Юг Остия кырал университети медиа холдингины специалисти Элла Кулухова, тыш кыраллы студентлени командаасыны атындан

лерини юсюнден оюмларын айтырларын тилегинге. **Нуржамал Сандыбаева:** «Биз бери бир оруслу, бир къазахлы эмда бир узбекли студентни алып келгенбиз. Бу школуну ишине кыатышы бизге уллу сыйды эм намысды. Бери кѣле, Минводада самалетден тошоп, бир кесекден а Патигорскда Лермонтовну ѐлтурген жерге жетгенбиз. Анда хапар айтханларыны тынгълай, поэти арбада келтиргенлерин, жаткан жерин да кѣз аллыбызгъа келтирмебиз. Дни зор бла кѣноренгелени мемориална да баргъанбыз. Репрессияла бизни халкъны да жаны бла озуп кетмегендиле, кѣп белгилни адамларыз жокъ болгандыла.

Дагыда бир шарт: мында мен бир адамгъа тобегенме, ол а Къзахстанда туугъаныны, кѣпчончоклоде анда жашагъанларыны юсюнден хапар айта, къазахлыла болмаса эдиле, мен биогюн жашарыкъ болмаз эдим, дегенди. Бизни халкъ бек къонокъ сайлыды, алай сиз а - биогюнда. Атобузда бара, бизни керселе, къолларын булгъап, салам бердиле.

Мында хар зат да жомакъ даганды. Эрттен сайын Къзахстанга сурат очтега жиберсе, Юге келсет а биогюнда. Къабарты-Малкъаргъа биринчи керелмейме. 2017 жылда закый Къулийланы Къайсынны жозжылгыгына

аталгъан ишлерге кыатышканыма. Бизни Эл-Тѐбонне элтип, анда поэти ата юююн, аны хурметине ишленген тамашалыкъ хунаны да кѣргозтѐгендиле.

Къзахстанда Къайсынны хурмет улуста. Студентлери Бери аны назмуларын кѣлден биледиле, бек сююп окуйдупла. Белгилли поэтибиз Олжас Сулейменов: «Тауланы энш этмей, тюзелени кѣторейки!» дегенди. Бу тизгинлери бла акъылман ким кыраллы миллетден болганына, не дин тутханына да къарамай, бир бери хурмет этерге, шуѐхлукъ юриоторге чакырады. Къулийланы Къайсынны жашау эмда чыгармачылыкъ жолу да ма ол ниятегъа кыулукъ этедиле.

2018 жылда уа белгилли Россейли философ, литературовед, Георгий Гавену 80-жыллыгыны кууанчында да болгъаным. Анда манга «Заман» газетни бир неча номерин бергендиле. Мен аланы къолума алгъанымлай окуяна, айырылга да не керекди - бир бери хурмет этип, бир бирини багъалау, арабызда шуѐхлукъ юриотору. Ма бу жай школ да анга юротедали.

Газетлени биогюн да асырап турама. Бу дуняда бизни барыбызгъа да не керекди - бир бери хурмет этип, бир бирини багъалау, арабызда шуѐхлукъ юриотору. Ма бу жай школ да анга юротедали.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратта авторнудула.

гетчиши Нина Емузова уа байламлыкъла кырал болса да бир ишден башлангъанларын, бу школ да анга кыулукъ этгенин чертип айтханды. «Биз кѣп тюрюлюбюз, тилибиз, динибиз да башхады, алай биз бирбиз, бир жерни адамларыбыз», дегенди.

Къабарты-Малкъар кырал университетини ректору Юрий Алъгузды а вузун борчу - халкъла аралы школго даражасын бютюн бийикге кѣторюдою. Анга кѣле кыатышканы этю болгъаным айтып, алай болуп ючюн университетини преподаватель-профессор къаууму колларындан келгени аймазлыкъларына сѣз бергенди. Алгъашлаулагъа дагыда КъМР-ни гражд

КъМКУУ-ну студенти, афганлы Абулу Юсуфзай Баждид да сѣлешкендиле. Жай школгъа келгенле тѣрт кюнню ичинде секциялада ишленгендиле, «тѣтерек столлагъа», мастер-класслагъа кыатышкандыла.

Айтханымыча, форумгъа келгенилери да келгендиле. Ол санда узакъ, алай не заманда да малкъар халкъгъа жуукъ Къзахстандан бешулен жокълагъанды республикабызны. Мен Шымкент шахарда кырал педагогика университети орус тил бла литература кафедрасыны доцентини Валехан Абдыханов эмда Нуржамал Сандыбаева эмда кыраллы школго, проект эмда мында болгъан кюн-

ЭКСПЕДИЦИЯ

Ангылашыныулу фильмге материалла жыядыла

Сурат эм видеосъемкала бардыргъан специалистден кыралгъан чыгармачылыкъ къаууму бизни таулада жолочулукъ кыладыла. Ала Сухан-Суу, Огуары Малкъар, Четег-Жар, Акъ-Топуракъ бла ѐтѐп Жылы-Сууда тохтар муратлыдыла. Андан сора да, къонакъла Бахсан

аууздагы Нейтрадо обсерваториягъа да кыайтырылдыла. Сирх таууда да энци эс бѣлгиле. Къыскасын айтханды, П.К Штернберг аты институт бла бирге бардырылгъан тинтиуюно бачорчу Минги тауда вулкангъа халин тинтиуюдо. Экспедициягъа кросс-

кантри раллиден спортну устасы, алпинизмден спортну устасына кандидат Дмитрий Меремьяныни башчылыкъ этеди. Специалисте бу жол «Эпибурукъ как вулкан» деген иму-популярный фильмегъа жарыркы материалла жыарыкыдыла. Ары бу жумуш бла кѳрѳшген алимлени

СЫНАШЫ

Он рекорд тохташдырылгъанды

Кѣп болмай Къарачай-Черкесде Гум-Баши аушуда, КъМР-ни Физкультура эм спорт министрствосу бла «Кюлю Россей» деген Битеуроссей спорт къымында кырау. «Дуння рекордланы фестивалы» бардырылгъанды. Анда къарачай халкъны келечилери 10 дуння рекорд тохташдыргъандыла. Алары арасында даурбаспаны бек кѣп заманы къагыу, кюйну къыска заманы ичинде союу эм жарашдыруу, юч автомобилни тишлери бла тартып жерлеринден тегдириу дегенчала бардыла. Бу сейир байрамны белгилли

жамаут кыулукълары э рекордсмен Езденланы Марат къураганды. Ол кюн Марат кеси да кезуиле рекордун тохташдыргъанды. Аурулукълары бирге 5 тонна 40 килограмм болгъан юч автомобилни тишлери бла тегдирип, 5 метр 20 сантиметрге дерти тарташды. Эльбайланы Альберт а 802 литр айраны бир жолгъа уютуп кѣлени сейирсиндиргенди. Къалабекланы Исмайлы а, кюйну соуп, къарачай-малкъар халкъда жорюген адет бла 24 килорге 7 минута бла 10 секунда бѣлгенди. «Россейни рекордла кита-

оюмларын да къошарыкыдыла. Туристлени сейирлерин къозгъарык, алай биогюмлюкде ити кѣп белгилли болмагъан жерлени юспе-

ринден, Минги тау бла байламлы таурууладан да туура этер муратлыдыла проекти кырагъанла. **КЪСАБЫЛАЛАНЫ Аминат.**

«Россейни рекордла кита-

быны» таматасы Станислав Конокно, бите рекордланы кеси эсетлеп, хорлагъанлагъа тийишли сертификатла бергенди. Ол чертегнен кѳре, Къара-

чай-Черкес кеси да бир жерде мында рекорд тохташдыргъан субъекта Китапха тоштегенди. **ТАППАСХАНАЛАНЫ Аминат.**

2019 ЖЫЛНЫ 8 СЕНТЯБРИ – КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНЕ ДЕПУТАТЛА АЙЫРЫУНУ КЮНО

Хурметни ата журтуларыбыз!

Кѣп жылладан бери Къабарты-Малкъарыны жамауаты экономикага тутхучулукъну ауна тошуп турады. Ишизлик, айлыккыни бла пенсияланы азлыгы, пособияланы, бла гыталаны азыа баргъанлары - биттеу ол затла республикада жашагъанлары асламысыны жашаулары тѣзон болмазча этедиле.

8 сентябрде сизни къол кѣторюрге келирге кѣлюбюз бла чакырабыз, сайлауу «Барысына ачулгъа» деген акъыл бла угъай, «жорегигиз» бла этигиз. Бош айтылмады: «Къаллай сайлау эте эсек да, алай жашайбыз» - деп.

Жууалы сайлау этерге заман жетип келеди. Урлангъан Ата журтубузну кыайтарыу ючюн къол кѣторюгюз.

КПРФ-ни шарт ишлерини программасы барды. Биз берген сѣзюбюзге кертичи боллукъбуз.

Муратларыбызгъа элтген жол тынч да, къысха да болмазлыгын билебиз. Алай ол окурарырка, мѳеллик этерча сылтау туйюдою, аны къой, бизни хорламдына - халкъны хорламына - бютюн кѣлдендире, талпыныубузгъа кюч береди.

Сѣзюбюзге ие болуп ючюн, сизден боллушукъ эмда себеплик керекди, хурметли айырыуу!»

8 сентябрде жашауыгузда ма магъаланы атламызгъа этейм къоймагъыз!»

Ол атламын КПРФ-ге таплыкъгъа этигиз.

КПРФ-ни айырыуу алай программасы. Кыолайы жашауыга он атам

1 Кыралыны байлыгын - халкъны оюнуу!

Россейни байлыкълары къауум олигархга угъай, халкъгъа кыулукъ этерге керекдиле. Биз нефть эмда газ бѣломиле национализация этилир жанлыбыз.

2 Кыралыны экономика жалынчакъсызлыгы!

Экономика жалынчакъсызлыгыбызны кыайтарыу гъа, долларны бийлик этиюкден кутулургуа заман болгъанды. Россейни Ара банкын Федерал резерв системаны бойсунуундан чыгарыргъа керекди.

АБШ. Ол ата журтул экономиканы бла социал сфераны айынуларына кыулукъ этерге борчулу.

Биз Россейни ВТО-дан чыгарына себеплик этерге чакырыбыз.

3 Кюлю эмда жалынчакъсыз промышленность!

Россейге жангычылыкълада бла бийик технологиялада мурдорланган ишдѳрѳтѳю кюлюо промышленность керекди. Аны баш магъаланы бѣломилер уа микроэлектроника, робототехника, станкостроение болур гъа керекдиле. Ма алай бла сакълаалыкъбыз кесибизни бу жердеги глобалистке бийлик этген дуняда.

7 Керти эмда файдалы на-

Россейде налог салынуу кыужур системасы кыралыды. Ол жаланда къалын бохчалары болгъанлагъа бла уручу кыулукъчулагъа тап келеди.

Биз НДС-ни аз-азадан кырута барууну аурус керекби. Аны бир тюрюлю хайыры жокъду, аны къой, ата журтул продукцияны бютюн багъа эттирде, конкуренциягъа чыдамсыз болурча этеди, инфляциягъа жол ачады. СОСР-де алай налогу жокълугу бошдан туйюл эди. АБШ-да да жокъчу ол.

8 Адам кырал ючюн угъай, кыралын адам ючюн!

Россейни социал къыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда.

Жаланда КПРФ-ни къатылыгы бла къабыл кѳрѳлгенди «Промышленность политиканы юсюнден» закон. Энди ол толук юл бла ишлерча этерге керекди.

4 Эл июкюлюо агъгы юсюне салуу эмда анга тутхучулукъ эту!

Ол къолубуздан келлик ишди, эки затны тамамласакъ. Биринчиден, агропромгъа себепликке бюджет жѳраныланы бек азадан 10 процентин кѳрѳлорге. Экинчиден, фермерлерге бла эллилени молклерине тутхучулукъ этерге, улуу коллектив молкле бла кооперацияла кырагъа.

КПРФ жангы Жер, Агъач, Суу кодекслени жарашдыруу къабыл кѳрѳорге хазырды. Биз экология болууну илдендириу жаны бла да мадарыны комлексин жарашдыргъанбыз.

5-чи номер ючюн къол кѣтюр

5 Коммерция кредитлерге угъай. Кыралыны жангырууна - Хау!

Правительство ачха къытыкъгъа таргыыуу - сабий алдауду. Алтын-валюта хазна. Миллет ырахатлыккы фондун бла Резерв фонд - барысы да 33 триллион сомну тутардыла.

6 Багъалау бла сифирлеге - къаты контроль!

Бытпыр аз-азыкъ товарлары багъалары 20 процентден аслам гъа кѳторюлгендиле.

Халкъны файдалары уа кѣп мычмай тоштедиле. Кырал бек керекли товарлары, отукуну бла дарманланы багъаларына контроль этерге борчулу. ЖКХ-ны жумушлары ючюн къоранчла койорно фидайсыны 10 процентинден озмагъа керекдиле.

7 Керти эмда файдалы на-

Россейде налог салынуу кыужур системасы кыралыды. Ол жаланда къалын бохчалары болгъанлагъа бла уручу кыулукъчулагъа тап келеди.

Биз НДС-ни аз-азадан кырута барууну аурус керекби. Аны бир тюрюлю хайыры жокъду, аны къой, ата журтул продукцияны бютюн багъа эттирде, конкуренциягъа чыдамсыз болурча этеди, инфляциягъа жол ачады. СОСР-де алай налогу жокълугу бошдан туйюл эди. АБШ-да да жокъчу ол.

8 Адам кырал ючюн угъай, кыралын адам ючюн!

Россейни социал къыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда.

Жаланды кыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда. Жаланды кыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда.

Жаланды кыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда. Жаланды кыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда.

Жаланды кыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда. Жаланды кыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда.

Жаланды кыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда. Жаланды кыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда.

Жаланды кыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда. Жаланды кыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда.

Жаланды кыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда. Жаланды кыралчына оюно бегитген Конституция этген дуняда.

ны власть апусуз ююп барды. Шарт айтханда, къыралда къоркъулу айырылуулукъ болгъанды. Халкъны он проценти миллет байлыккыны 90 процентин къолга жайгъанды. Ол неге келтиргенди? Бирле быкы байдан эсиргенлерни кѳторалмайдыла, башхала ѳлмей-къалмай жашау этдиле. Ма ол экинчилени уруну, пенсия эркинликлерине, билим берюрге бла саулыкъ сакълау гъа кысыулыкъ этиле барды.

КПРФ социал башхалыкъны улудан-улуу этил баргъан оюнулары чыгарыуу закон бла тохтауу жанлыды. ВВП-ни 7-шер проценти илму гъа, билим берюрге бла саулыкъ сакълау гъа бѣлконсоун. Биз жаш адамла биринчи ишчи жерле бла жалынчылыкъларына, алгаш башха жаны бла да тутхучулукъ этилигине ышандырабыз. Сабийлеге бла аналагъа, инвалидлеге бла улайгъанлагъа энци эс бурулукъду. Тийишли законна биез жазардыла.

9 Кыралды алгынчыны даражасын кыайтарык!

Алгынчыны парламента айрыуула КПРФ жангы тыш политиканы бардырыгъа кереклисин излегенди. Биогюмлюкде ол жаны бла кѣп адет этилгенди. Алай НАТО-ну аскер базалары Россейни тѣрегин къурашлай бардыла, санкцияла, бизни ата журтуларыбызны ызларындан болуу кыатыланадыла.

Власть аны эсге алгъанды, бир къауум мадар да этгенди, алай бусуку министр кюруулагъанды.

Коррупция бла амалчылыкъ - ала кыралыны бла инсанларыбызны ырахатлыкъларына улуу къоркъуу салгъан затладыла. КПРФ - алгаш кѳжажу корешки кытыландыр жаныды. Улуу экономика амалчылыкъ этгенлери тюремге салуу бла къалмай, ырыскыларын да сыйыргъа керекди.

10 Кыралыбызны культура хазналарын сакълауы эмда керекли!

Россейни халкъларыны кѣп миллетли культулары - аны ишни жаны бла жагырыууну мурдорду, аны этемлиги дунда тарых хазнасыды. Керти халкъ власть антосветер ниетле, миллетчилик эмда русофобия бла адамланы отхуруландырыгъа къошарык туйюдою.

Ол инсанларн адеписизликден, махсакъсызлыккъдан бла сыйсызлыккъдан къоруларыкыды. Миллетни ниет тазадылы, ариу адетлери аны юч-къырууу бла келтирирге, бирча айныргъа керекдиле. Сабий-жаш тѣлю чыгармачылыкъ гъа, физкультура гъа бла спортча - энци эс. Россейни факультуларына - хар жаны бла да тийишли тутхучулукъ.

КПРФ сойген Ата журтубузну жагътыруу ючюн жууалы гъа керекдиле. Сабий-жаш тѣлю чыгармачылыкъ гъа, физкультура гъа бла спортча - энци эс. Россейни факультуларына - хар жаны бла да тийишли тутхучулукъ.

Тлозюк бизни жангыбызды, бизни къолубуздан келмеликке жокъду!

Тлозюк бизни жангыбызды, бизни къолубуздан келмеликке жокъду!

Тлозюк бизни жангыбызды, бизни къолубуздан келмеликке жокъду!

Тлозюк бизни жангыбызды, бизни къолубуздан келмеликке жокъду!

Агитация материалны Россей Федерацияны Коммунист партиясы бергенди. «Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентине депутатла айырыуу юсюнден» законга тийишлиликке хакъсыз басмаданла.

Редакцияны кыонагы «Окьутууда сабийни талпынуун, оюмларын эмда муратларын тергерге тийишлди»

Безоланы Сакитин жашы Руслан, педагогика илмуланы доктору, профессор, Россейде бийик билим беруюно сыйны куулукчусу, эки жооге жууук илму ишн автору, Билим беруюно Россей академиясынн «Педагогика» атлы илму-теоретика журналны баш редактору. Ол бу коюнде Кызарты-Малкьарда болганын бля хайырлангыч, аны бля ушакъ этгенбиз.

– Руслан, жагы проектле, программада, жокуула чыгыадыла. Не зат кыйгъты этдиреди боогон билим берую системада?
– Россейни маданият-тарых психологияны бир кесегине кирген проект метод деп амал барды. Бусагытада анга энчи эс бөлөунеди. Аны изилме – сабий кеси билим алыуда окуу китап бля чекленмей, Интернеттен, андан-мындан да керек затны тапкыда, оком эте, жокууну бу коюно илму куну этерге, тындыргыра керекме деп, алай окургъа койренди.

– Ол тамата сабийле болур?
– Угай, сабий сагда ол жолга тюзөлгөнге школда да жетишмилди. Аны окуу системага П.В. Занков, В.В. Давыдов эм Д.Б. Эльконин кийргендиге 60-70-чи жылда. Алай ол затха устазыны жазырмамагында да, ала бу жокууну синдирилмаганында. Бек биринчиден, аланы койруге керекди. Новосибирскде, дагында эки-он жерде ол форма бля ишлейди. Болсада этапымдыла аны тынгылы. Авторла ауушкандыла, сагалары ала ол ишн андан ары бардырмайдыла.
– Устазыны системага жазырмамагында дейсиз. Аны сытауу недей?
– Кызыралда педагогика институтунаны жабын не башкалга кышуп бардыла. Ала жоюден артык элдик, буюн а жаланда отуу кыалганды. Аны хатасы улдуу. Университетде бля анда окутуунан аралары, магыналары да башкады. Сбз коюн, педучилищени таусуанла школга келсе, вузу бошатылгандан игирек билериде этерлерин. Нек десе, ала биринчи коюден окуна сабийле бля кызырал ишлерге керек болго койрендиге университетде уа илму кылай агиний баргынанна

окургъа жоорук чыккыанды. Ол таз тоююю. Кбп ата-ана, сабийлерин кыйнарга соймей, ол дорсеге иймейди. Ол жарсылуу. Улуу адамла сабий дуняны ана тилинде биледи, андан айырылса уа, космополит болды дегенди.

– Аны байгыгына тоююнөгөндени сансыз болура сабийле тийишме?
– Татартыла бля башкирлик ол жаны бля бизден коюлду. Экинчилери, битеу билим берую системаны кеси тилине кбчорюрге умут этеди. Жер юсюнде 250 миллион тюрк тилли адам жашайды.
– Сага билеклик этген алпиме уа бармыдыла ол оюунда?
– Хау, орусула, койютюле, башка миллеттен да. Бизин заманда сау кызыралда бирча окуу китапла болгандыла. Боогон а талай автор, талай окуу китап жазды. Аланы окуу-методика совет электен этдөрөмдиди?

– Бардыла тинтгенде, багъа бергенде. Мен бийик билимни кою бля Федерал окуу-методика биргиуно членим. Сау кызыралда кызык адамдан бири. Соросун замандан автор кырган болугъа керекди.

Руслан Сургут шахарда педагога бля кенгеше селеше турды.

хар бир устаз да кеси авторду дегенди. Ол алпауду – устаз не Ушинский, не Макаренко тоююду. Аны юсюне хар ким да бирча хунерли болмайды бир ишге, башха фахмула да туюбеди.
Ломоносов «Артикул гимназии» деген ишнде устазга окургъа кыарысула бардыла дейди. Нек айтады алай? Ол гимназияны, университети кырай айланганда, Россейде окулуу адам жоку эди ахында. Айырма окутуунан – чиновникке, экинчле – илмула, кыарысула уа устаза болгъандыла. Акын-кыары танталык эдиле да, андан. Шендо да ол жоорук ишлен турды. Некиди алай? Устазы иш хакы гитчеди. Алгын аламат болмаса да, даражасы улду эди. Боогон ата-анадан, сабийден башлап, анга улпу селешмеген жокуду. Ким совердик сора устаз болугъа? Бизинча иш табылмагъан жерде болуу барды аныс.

– Егун юсюнден не айталыксыз?
– Жарсыула, ол сабийни билимни толугу кергезмейди. Хатасы олду. Кызырал уа – аны кою бля кыйда да окургъа киргире болады.
– Ата журтха терк-терк келемизсиз?
– Жылга кыч-тёрт кере. Анам, Агабийланы Махайны кызы Марям, Мелисем, кыуанады, кетсем, мууда болады. Сабийни узаы ийген кыйынды. Беш этчен бириди ол. Жагыс кызындшары устаза кылып, ата-аналары Азида аушуп, тамата эгеринери да баш иелери кызауатда жоюлуп, кеп кыйынлык кергенди.
– Юйде не тилде селешесиз?
– Жаланда тауча.
– Сабийле не бля корешеле?
– Тамата кыы юристи, диссертациясы бля корешеди, бирге ишлейди. Кичи уа быялал школга барлыкчы.
– Авторларгыыз кимледиле?
– Алпиме, аспиранта, устаза, университеттеде ишленле...
– Сиз аланы даражаларын белгиле атарына керени чыгарысыз огъесе этген ишлерини магынасынан кыарысыз?
– Егун юсюнде биринчи жерге салама.
– Мында баргына изилемдиге сизин?
– Таупла ахыры да угъай. Кызартылыла келеди. Кыарайылыла да. Алай ала да азыла. Бизникли билмилери бийигиреки келгенде, алай, институту директоруну экинчисин болуп тургъан эдим илму жаны бля, сурагынында да, аспирантулгыз салырга адам тапалганды. Бизин заманда уа улпу коюкура болгъандыла.
– Кызыралгыызда уз кыйгъанга кимни сансыз?
– Школ-устазыны – Османланы Марям, Темирбашны кызы, башланган класслада тарыхдан окутуган Виктор Анисимович Чудаев, университетде – Алпайланы Ахер бля Хадис, Азаматланы Камил, Толгураны Зейтун, Мамедланы Далахт, Малкьонданы Абидат, Башийланы Хусей, Ахметланы Ибрагим, Борис Балкаров, Калашчынова, Юсупева... Ала устазларым, шуекарларым да болгъандыла. Москвада уа Безоланы Амин болушканды ары баргъан бар миллет адамлагыла да. Манга билеклик этгенле келди. Сау болуна.

ЗАМАН

Фестиваль

Налчыкде Абхазия майдада төрелю «Седьмая скорость» деген турист авто-мото фестивал бардырылганды, анга СКФО-ну жер-жерлеринде спортну бу торлосон сойген аслам адам – байкерле, турист организацияны келечилери, автомобиль спорт бля керешгенле эм башкала – кытышандыла. Аны Кызарты-Малкьарны автомобиль эм мотоцикл спортдан федерациясы Жаш телюно ишлери жаны бля федерал агентсону, Кызырал Думены физкультура спорт, туризм

айта, Налчыкни мэри Таймураз Ахохов району башчылары, шахар администрация да билай адамла аслам кытышан ишлени бардырынуу кыабил кергенлерин, аланы жагыз бир коюно ичинде тамамлап кыабил талай заманынча этдюрөгө тийишлисин белгилегенди. Курортла эм туризм министр Мурат Шогенчук а билай фестивалга адамлагы башха Кызарты-Малкьарны кергозгөтгөнерин белгилегенди.

Майдан талай кесеге бемюнюнгенди. Абаданланы,

Ретро, шендоюгюлю автомобильлене, мотоциклене кермючю уллу тамашалык туудургъанды

эм жаш телюно ишлери бля комитетинде эксперт советде курталган Россейде автотуризмни айгыты жаны бля ишчи кызууму, республиканы власть органдарыны себелликтери бля кургаганды.

Этнотуризмни айгытыга бу фестивалыны магынасы бек улдуу, ол жаш тило арада автомобиль бля мотоцикл кымылдаууну жайгыга себеллик этеди, республиккада жашагыналы эм аны коюмчаларын автотуризмни жагы торлюсө – караванни бля шагьирейлендери. Байрамны программасына округо авто-мото клубларыны презентациялары, регионую ашканасын эм чыгарылган продукцияны кергезтүү туризм жаны бля жетишмиле махандан миллет арбаланы кермючю да кыралгъанды. Алада миллет кийимдени, ашырыкыла, кып усталыкыла, турмуш кереклени, суратланы кийиле керюрге болуук эди.

Фестивальны кермючюлери бля специалистте бля туюбешгендиле, хайрылу ушакъла бардыргъандыла. Ишчи юсюнден гитчелени да эсерин а этрегтеги машиналары кермючю билгенди. Аланы талайыны ичинде кирип олтурурга, рулюну буургъа да жарагъанды – сабийле да Мичмыл ол муратларын толтургъандыла. Огъон буюрну алпында чыгарылгъан россияны эм тыш кызырал машиналары бля шоллу торсионлери бля сейр этдиргенди.
Аланы араларында «На Берлин» деген жазуу бля «Губеда» машина, кызыл-көк торсионлу кабриолет, «Волга 21», «Фольксваген» эм башха раритет автомобильле бар эдиле. Баям, аланы кыталарында суракха тошмай казна адам кывалмагъанды. Ретро машинаны исси Карен Сагаланы аны автобили 60-чы жылдан аладала миллет билдиргенди. «Ол менде 20 жылы турады. Аны тал жалга кыч жылы ичинде кийргенме, жагыз да тошуде аулгъыбырга бар эди заманам. Сагаланы кеп кере тилегендиге, алай мен алпай улугум жокуду», – дейди. Майданны бирси кыый-

Бир кесекден а майданга байкерле киргенди

кбп эришуде хорлагъанма, алгаракътада уа кызыралчы националыда ючюню жерге чыккыанма, дейди. Москвада «BMW E39 Exclusive Club» клубну келечиси Светлана Пахомова, мында «BMW» гараж Налчыкдени» телнере келгенини айта, фестиваль клубланы, адамланы бириктиргени, мында алагы жарык тобегенлерин чертеди.

Бир кесекден а майданга байкерле киргенди. Сабийле оспагалы аланы тбегереклери алгъандыла, гитчеле ол кюн не да сейр эди. Анга р-ини МЧС-ини регионда Баш управленинин башчысыны орунбасары Вячеслав Борисов ол тоюниени өйлөнту эм авиари-кутухаруу ишлени бардыруу жаны бля бөлөмуно таматасы Анзор Кагазиев да кытышандыла. Кызарты-Малкьарны авто-

мобиль эм мотоцикл спортдан федерациясыны башчысы Байсыланы Темиржан билдиргенде кере, майданга 200-ге жууук машина эм мотоцикл келтирилгенди.
Биз кесибизге республиканы битеу автомобиль эм мотоцикл биригирени, картингирени, джип эм автотуризм бля керешгенли, эски машиналары тухтананы жагырга борч салгъан эдик. Боогон мында турист компанияланы, торлорторлю продукцияны чыгаргъан фирмаланы келечилери керкокус, миллет арбалда адамларыны хакъсы сыйлайдыла.

Кызыккыла Кызарты-Малкьарда жагыз да Чирк келде неди Минги тауда солуыгъанлырындан сора да, Налчык бля теренирек шагырейлендикле. Боогон машиналары бля мотоциклге кыаргъа талай минг инсан келгенди, жылдан-жалга фестивальга кытышхаланы да саны бсе барды. Майданга солуыгъан окуна башлагъанды. Алай бля боюнокулде автоспорт бля автотуризм терк айныгъанын кербиз, – дегенди ол.
Фестивальга кыаргъа келгенини сау коюно белгиле диджелени этнокыуаумла – «Хатин», «IsAltin», «БҮҮД» эм башкала – аруу махъамлары бля кблперин кергөргөндиле.

КУЛЧАЛАНЫ Зульфян. Суратла автордула

Сейрилик адамла бля тубешимүлө

«Малкьар тилни ариулугу ючюн билерге тинеме мен»

Бу жол мени кылуума кыламны алдыргъан бир таншымы айтабы болганды. «Кызартылы киши «Заман» газетде бир халыры окугу, аны магынасын бизге, таулугу айтты. Дел, ол адамны юсюнден сейр этерча дагыта кеп затла айта. Андан сора аны бля таншыры суююм да, ишлеген жерине - Миллет музейге - бардым.
«Хасан Хабасович, мен эшиткенде, сен малкьар тилде газет окуна окуйсы. Алай эсе, ушакъны орус тилдемиз огъесе таучаны бардырайык?»
«Анык айтамын, сизинча эркин селешалык тоюлме. Алай койрендиге алыкъа. Мен оком эткенде, кошонугу тилин билрге керексе. Алгын бизни ата-бабаларыбыз бу жаны бля уста болгъандыла. Кызарты, малкьар биле сабийлерин бир бирге бошдан бермегендиге. Буюн жууук болду, бир-бирини игирек таныр, адет-төрөлени да билир ююн этгендиге алай.

Мен малкьар тилин буюн иги билир ююн, «Заман» газетин, «Нюр» журналында да окуйма, радиого тынгылайма, телевидею берилгенге да кыарйма. Куулыланы Кыайсыны назмулары окургъа да бек союме. Не десен да, кыайсы чыгармады да жазуучу тилинде окусаган, аны башха торло эсезсе.

– Бизни тилибизге сен ким койргөттеди?
– Ол манга бир автор, бир сейр керюнеди, ол себелден кеси алпыма койрени башлагъанма. Музейде салынган этрегтеги затланы атлары эки тилде да кылай жорюктелеринде эс бургъанма да, алай бля аз-аздан селенин биле туберегенме. Дюнда Налчыкде миллет кулуларыны сабий школда республика бизны тарыхындан, аны халкъларыны адет-төрөлериен дорле береме. Кесим

да бош заманында малкьар тилин дорсерлене жорюйма.
– Сен талай китапны авторсала. Аладан биринде кызарты эмда малкьар тукъуны тамгаларыны кесирден да жазылды. Аламын кыйдан тамгалары?
– Кертинси айтсам, аз-эплеге барып, кызыралда кеп айланганма, тукъум тамгаланы иги кесегин да сын ташпадан алгъанма. Айкай да, китапха белгилени барысын да салганма десем, ёторкук айткырма. Алай алпыкха бармак, тилгеи келгенге уа угъай демейме, билгенин аймайма.

– Сиз айткан керти болмай кыламды, дейдиле да...
– Адамны кыдарын толсуулай. Аллахдан сора, бир жан да биле болмас. Мен а, кылыгъа кырал, бир затла кереме.
– Музейде ишгизин юсюнден да айтагызы эр...
– Мен тамата илму кулпукчума, тарых илмуланы кандидатима. Экспонатланы тинеме, анга кере, мында тапхан сейрилик затларым болсала, музейге берирге корюшөме. Бу махкемени, жароугъа, финансла бля артык иги жалчыты кууандырмайдыла, аферини, ол бир бек керекли болса да, сетти алырга кылдан келмейди. Алай ашыкълыгы инанырга койренгенде да, ким биледи, бара-баргъан заманда бу иш да тюзелир деген улудам.

– Нек эсе да музейге келип кыаргъанма аз сунама, жангасым сюериз зана.

– Алгын, курортбузда адамла кеп болуучу заманлада, келгелене аслам эдиле. Бусагытада алай тоююду. Шахар школлада окугъанланы анда-санда бир келтиредиле. Свэзос, ала мында болган эконаталгъа бек сююк кыарылайды, эскуросуде айхан папаргъа сейринини тынгылайдыла.
Айтып кыюйым: Кызарты-Малкьарны тарыхыны, аны халкъланы адет-төрөленини юсюнде китаплада окугъандан эсе, бир кере бер келип, кеси келери бля кереше, хайрылды. Школла бля келишип, окутуучуларга хакъсыз эскурсияла да кыарыбиз.
– Сизни школчуларга халпар айтагызыгызы да шагыб болгъанма, кергезген затларыгызы аладан малкьарча, кызартыны атылары кылайды деп да соргъаныгызы кергемне.
– Келген эсерин, сабийле аны тиллеринде кеп затны атларын билмейди, анда уа, биринчиден, аланы ата-анала, артада уа устаза, койругучоле да тердиле. Мен оком эткенде, школла малкьарчы, кызартыны сабийлеге аны тиллеринде дорсерлене сатыларын асламыз этерге, аладан теренирек билим берирге тийишлиди.
Ушагыбыз ахырында, мени юсюнде селегенини айтсагызы эди деп тилдем. Хасан Хабасович хар затны топлеуюз айттып бергенин чертирге керекме.

ХОПЛАЛНЫ Марзигат. Суртаны автор алгъанды.

Ушакъны МУСУКАЛАНЫ Сакитин бардыргъанды.

Хар зат да - керекли даражада

Сабийле солуган, саулукларын бакдырган «Кавказ» санаторий сау жылы кыонакпа алгандай турады. Келгенге школда дерселден артка кыламас очон, анда окуу лицензиялы учреждение да болбойт. Аны себепли солугу кезини билим алуу бла бирештирдир онг барды. Балапага санымлы

арасында орналганы, таза хауа энчи ырахатлык береди. Ол а, бам, солдуну кыла береди эм керекли излемелден бири болуп. Санаторийни тийреси бла шагърейленуде мында ишлеген Аккайлы Лейла болушук этгенди манга. Аны айтханына кере, сабийлеге мында улуп

ула, кинозал, тепсеучо жер, бош заманын хапарлаша ёдюрюлча, таппандырылган тийреле бардыла. Хант берген ююу а - кенг, жарык. Кюннге беш кере ашатадыла.

Тышында тубеген бир неча баладан мында беринген ашарыкчаны жара тамыса деп сордум да, бары да бирча ырызлыкларын билдирди. Азык ха-зырлаган жери - таза. Анда ишленген да санитар мардалага кере урунадыла. Холодильниктеде сакылган кегетле, керекле да маркировкалары бла.

Бу белюмге, айхай да, энчи с блген эдим. Негендеде Интернетде аны юсюнден талай сёгюу комментарийле бардыла. Кёргенинче, ол жазылганна кертиди деп айталайбыз.

Дагыда санаторийни кенг жайылган инфраструктурасында шёндюг технология бла хайырланган УЭИ, стоматология, физиотерапия, массаж кабинеттери, кески клиника-биохимия лабораториясы да бардыла. Дагыда спелеокамера, азот-термал сероводород ванналары да. Махкемени багыуу жаны бла баш специализациясы эндо-кринология бла гастроэнтерология бла байланы аруулануу багыдуу. Андан кыла берген ашарыкчаны саулуккуну игилендирер онлар барды.

Солугана Интернетде кюйбган комментарийледе сабийле жашаган отуода таза болмаганынларын чертеди. Кертинс айтханда, ол да ётюрюкю. Хар отуу да кирсиз, битеу керекли мебельлер, тешек керектери да барды. Бир отуода эки, юч неча төрт сабий кечиналдыла. Интернетде жазылган тапсы болумгада мен мында тубедемди.

ТОКУМАЛАНЫ Салим.

Жандауурлык Бек багъалы сауга - жүрек жылыурук

Курман байрамны кюнлеринде Россияни пенсиячыларыны союзуну Кавбарты-Малкбарда бөлүмю Тиширелени Нальчик шахар совети бла бирге «Жашуу а тохтмай барады» деген акцияны черклеринде Вольный Ауулда улагыналга бла инвалидлер турган юйге саугыла алып баргандыла. Аланы арала-

рында уа таулу тиширелула эшип берген жюн чандайла бла трикотаж жукъа носкиле да болгандыла турган юйго, 5-чи номерли орта школда, 5-чи номерли сабий садда ишленген уа кесери кючери бла жарашдырган концерт программаларын кергозоткенди. Миллет макъамла эмда эртегели жылра эшитилген-

де, таматаланы кёлери жарып, ала тирилгенди. Бир-бирлери уа жыргалаганага окшогон кышпундандала. «Улайгана турган юйно директору Беслан Бифов кыонакпага жүрек ырызлыктын билдиргенди. Мында 195 адам турганын, ала бир затдан кем болмаганынларын, Андан сора да, улайганынлары юйлеринде холодильник алагыла тургандыла. Керек болганын биллип, кесерин ачханына эмда башхаланы болушукларын да кышуп, хар палатада холодильник, телевизор, пеллессо да болурча этгенди.

ХОПАЛНЫ Марзят. Сурталаны автор алганды.

ЗАКОН Жангы башлаган предпринимательге эсепге тышоу хакъсызды

Предприниматель болурча эмда энчи иели бир иш кырууга сойген анда регистрацыйга документтерин нотариусдан нече МФЦ-га барып берес, кырал пошлина төлери туюлодо. Федерал налог службаны Кавбарты-Малкбарда бөлү-

Пенсия Фонд Көп балалы аналарга - пенсияны болжалган алгъа

Быйылдан башлап, юч эм андан да көп сабийлери болган анала пенсияга 60 жылга дери да турмай чыгарыктыдыла. Алай бла, юч бала ёсдорген тиширелуу пенсия ама 57 жылдан берилип башларыктыды. Төрт сабийлеге уа - 56 жылдына. Алай ары дери аланы 15 жыл страхово стажлары эм бек гиче сабийлерине 8 жыл толурга керекди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Фестиваль Бюгюнлүк маданият - сёзюю кенг магъанасында

Нальчикде **22 августдан 25 августка** дери «Летняя платформа» деген кезулю фестиваль кыруалыктыды. Аны чегинде бюгюнню кюнню маданияты кергозотюлдо - фольклордон башлап жангы документли кинога дери. Фестивальга башка-башка региондан суратчыла, музыкантла эм специалистелер келликдиле. Ала бусогатын маданиятын кылай кёргенлерин тууро этерикде эмда артисттерибиз бла шагърей болушкыда. Проектни юч баш ызы

— стрит-арт акция, ачык лекторий эм музыкалы программа. Ол маданият-солугу паркда тепсеу залда эм алайгага жууук тийреледе ётерикди. Фестивальны кыруучуларындын бири билдиргенге кёре, лекцияларын окуруга Франциядан, Великобританиядан, Эрменден, Азербайджандан, Белорусиядан урбанистле жыйындыктыдыла. Ала сейрлери болган кыруучуларга сыномоларындын юлөш этерге угъай дерик туюлодоле.

Проект Къайсы жаны бла да байыкъландырырча

Быйыл Кавбарты-Малкбарны жыйрма жети школда технологиядан, информатикадан, кюркюкүсү жашуу этюно турлоудан (ОБЖ) эм торлю-торлю кружокладан «Точка роста» деген арала кыруалыктыдыла. Аны чеклеринде районлада мектептеге VR-шлемле, квадрокоптерле, 3D принтерле, шахмат ойнарга юйреткен комплексле да берилликди, деп билдиргенди школга дери, орта, профессионал эм кыошак окутуу жаны бла управленийны таматасы Марина Мизова.

Гуманитар эм шифралы усталыкъландан окутуу аралда кыошак билим бергенди сора да, проектле хазырларга да болушуктудыла. Ала «Жангы школ» эм «Билим беруу» деген республикалы эмда миллет проектлени чеклеринде бардырылдыла. Саула алагы кырал бажардан 43 миллион сом бөлнорюкю.

Аны бла бирге мектептеде ноутбукла эм интерактив комплексе да хайырлангыктыдыла. Сабийле жангы технология бла ишлегере юйренирикди. Шахмат ойнарга сойленген да мын-

генди. Комплекслени таматарлары да болушкыда. Аланы кыранлары уа саулаи школ нукчу бла бирге төленирикди. Кадрлары юсюенде айтханда, кёбюсюнде тийшли педагогга жетмейди. Ол себептен ала бла да жалчытырга тошерикди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

ТИНТИУЛЕ Школ автобуслага - энчи кыарау

Май районода сабийлени автобусна бла ташынуу маршалыгы кылай сакылганларын билир

муртад тинтиле бардырылгенде ГИБДД-ны муниципалитетде бөлмондон билдиргенлери

не кёре, тийшли комиссияны кыуумена КъМР-де УТИБД-ны, сагынылган бөлмоню, район администрациясыны эмда билим беруу управленийны келечилери киргенди.

Автоинспекторла автобусланы техника болумларына, водителъни кыолларында тийшли документация болганына бла кыалганына тынгылы карагандыла. Билим беруу организациаланы келечилерине, сабийлени ташыны кылай бардырырга кереклисин жижиги бла анылапты, керек болса, консультацияла бла болушук этерге хазыр болганынлар да эсертгенди.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

АНГЫЛАТЫ Бал чибинлени ууландырмизга къаллай амалла бардыла?

Бюгюнлюкде битимлени кыоруулагы министрлератны эмда агрохимикатны хайырланмай эл молк производство бла кюршөр амал жокъду. Алай аланы себюню мардады болурга керекди. Нек дегенде пестицидле заранлы хансла эмда кыурт-кыурускала бла бирге бал чибинлени да кырырга болушкыда.

Бал батманла тутханага заран салып, арада да сёз кыозгызмаз ючюн, пестицидлени эмда агрохимикатланы кылай хайырлангырга кереклисин КъМР-ни Эл молк министрствосуу спецнализаторы билдиргенди. Аны саныз эттенге уа, 103-ФЗ (19.07.1997 ж.) номери федерал законну 25-чи статьясына тийшлиликде жууалка тартылыкларын эсертгенди.

Алай бла, пестицидле себерни алдында 5-7 километр узаклыкта орналы бал чибинлик милклетге аны юсюенден иги да алгы (эм азындан юч кюн) билдирге, аны бардырылыкчоню, заманын, хайырлангылык химия препаратын тюрлюне да жижиги бла айттырга керекди. Аны юсюенде СМИ-ге жазып, жер-жерли администра-

циялагы, районланы ветеринар станцияларына нече эл молк управленийга сёвшим, билдирер болушкыда.

Батманлары болганадан да сакнык изленди. Алагы деп 1989 жылда 14 июнда профилактика жаны бла тийшли инструкция жарашдырылганды. Тюзюн айтханда, былай затлагы, бек биринчиден, ала кесери сз бурруга керекди; арагырчыла бла таншырга басма органдада билдирилгенге кёз-кыулак болуп турруга.

Пестицидлени жел болганада себерге жарамды. Бек игиюу бу иш танг эткен нече ингирде таман этилсе, бал чибинле умалган замана. Булуттуп, салкын кюнде да болды аны этерге.

Алагы тийреледе ёген, кеси да чибинле буюуларын иги жыйуу битимлеге бла голгеле, ала кысыган кезинде агрохимикатны себерге арталдыла жарамды. Пестицидле хайырлангычын уастанканы тегерегинде уа иги кёрюнорча энчи белгиле орнатуу. Аланы карантин кезуу ёткенден сора кетереди.

Сагынылган ишлени кезуунюнде бал чибинлени

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

Билдирюу Беслонода прекоз болганын онбеш жыл озгюндю. 21 августа 16:00 сагында башонны эмда 21 августа 10:00 сагында 16:00 сагында баш иштерикади. Проект Нальчик шахарда, Шогенцукко отлы оркенте, 28-чи юйде (ГКЗ) кыруалыктыды.

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал РЕДАКЦИЯ: ТЕКУЛЛАНЫ Хауа (баш редактору оубунбасары) ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабог (баш редактору оубунбасары), ТОКЪЛУЛАНЫ Борне (жууалы секретары), ТРАМАЛАНЫ Зуура, МУСУКАЛАНЫ Сакнат, ТИКАЛАНЫ Фатима, УЛБАШЛАНЫ Мурат.	ТЕЛЕФОНЫ: Редактору приманни - 42-63-01. Баш редактору оубунбасарлары - 42-38-21, 40-84-82. Жууалы секретары - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62, 40-82-82, 40-83-52. РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМТЕРИ: Пешитка эм право - 42-24-02, 42-67-68. Экономика - 42-66-73. Культура - 42-66-76. Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18. Вуртлага, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучулар бла байламмакыла жооруктоу эм жалгалуу - 42-37-94. Энчи корреспондент - 42-68-72. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.	Редакция авторла бла кыгагыт жоорукмедди. Кюч жазмагага редакция этилмейди эм ала артка кыайтарылмайдыла. Газетде басмаганга материалла айтгынын оюмла редакцияны оюму бла келешиме болушкыда. Алада айтханын хар зат ючюн Россия Федерацияны Басманы юсюенде законну тийишлиликте материаланы авторлары кесери жууулушкыдыла. Редакция авторлардан 400 гач тизгенди (машина бла жазылган 5-6 бет) кепно алмайды. Газет Басманы эм асылды информацияны эренириктен кыруулауу жаны бла Кавбарты-Малкбар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрде регистрацый этилгенди. Регистрация номер — ПИ № ТУ 07-00118. Индекс - 51532	Газетти басмагыга «КМР-Мелна» ГКУ-ну муомлетер службасы хазыр этигенди. Газет «Теграрар» 000-ну типографиясыла басмагангады. Нальчик шахар, Ленин алы проспекте, 33 Газетлени несирне тапшыруу ючюн КМР-чи почта сувказы федералъный Управленийны жууулушкыды. Телефонна: 76-01-21 Газетлени роуинагыча сатыу ючюн КМР-чи «Росстел» акционер общество жууулушкыды. Телефон: 42-69-34 Газет кыайгырча юч кере чыгызды - орунго, ыраг, шабат кюнде.	Номерге графике кере 19.00 сагында кыол салынды. 20.00 сагында кыол салынганды ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРГАНЛА: Улбашланы Мурат - дежурный редактор; Кучукуланы Сафият, Кетгенчианы Зулия - жууалы секретары оубунбасарлары; Баллаланы Ферузат - редактор. Пиражы 1442 экз. Заказ № 749 Багыасы 10 сомду.	РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ НЕГАТЕЛЫН АЛЕСИ: 36000, Нальчик шахар, Ленин алы проспекте, 5. электрон почта: elbor_50@mail.ru